

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 80 0 П 057160 19 Рев
Бања Лука, 12.11.2019. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Биљане Томић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељица Б.С. из З. и З.С. из Н.С., обје заступане по Р.Л., адвокату из З., против тужених Р.С. из Г., заступан по М.С., Д.Б. и З.П., адвокатима из Б., те Ц.Л. из К.Г., М.Л. из Л., М.Ц. из М. – Њ., Д.Ћ. из Б. и Р.Б. из К., сви заступани по Д.С., адвокату из Б., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужитељица против пресуде Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 057160 18 Гж 2 од 14.11.2018. године, на сједници одржаној 12.11.10.2019. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја и пресуда Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 057160 18 Гж 2 од 14.11.2018. године преиначава тако што се жалбе тужених одбијају и пресуда Основног суда у Бијељини број 80 0 П 057160 16 П 2 од 07.4.2017. године потврђује.

Обавезују се тужени да тужитељицама накнаде трошкове ревизионог поступка у износу од 3.536,00 КМ.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 80 0 П 057160 16 П 2 од 07.4.2017. године утврђено је да новчана средства у износу од 48.869,23 КМ, која су се на дан 29.11.2016. године налазила на рачуну пок. Р.М. (даље: оставитељица) број 5650020001011577 код Б. Б. а.д. Б. у стечају (даље: Б.б.), не представљају накнадно пронађену имовину оставитељице већ имовину која потиче од старе девизне штедње, расправљене у правоснажно окончаном оставинском поступку који се код тог суда водио под бројем 80 0 О 048519 13 О. Такође је утврђено да новчана средства у износу од 50.000,00 КМ, која су се на дан 13.01.2017. године налазила на рачуну укупних преосталих обавеза за исплату осигураних депозита код Уникредит банке а.д. Бањалука, потичу са горе наведеног рачуна оставитељице код Б.б. те да у цијелости представљају својину тужитељице З.С. (даље: друготужитељица) као тестаментарне насљеднице. Тужени су обавезани да тужитељицама накнаде трошкове спора у износу од 2.693,20 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 057160 18 Гж 2 од 14.11.2018. године жалба тужитељица је одбијена, а жалбе тужених су усвојене и првостепена пресуда преиначена тако што је одбијен тужбени захтјев те тужитељице обавезане да туженима накнаде трошкове поступка и то туженом Р.С. (даље: првотужени) у износу од укупно 4.965,60 КМ, а туженима Ц.Л., М.Л., М.Ц., Д.Ђ. и Р.Б. у износу од 9.340,00 КМ.

Тужитељице ревизијом побијају другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права те предлажу да се побијана одлука преиначи и тужбени захтјев у цијелости усвоји или да се иста укине и предмет врати на поновно суђење.

Првотужени у одговору на ревизију оспорава њене наводе и предлаже да се ревизија одбије.

Ревизија је основана.

Тужитељице захтјевом траже да се утврди да верификована стара девизна штедња оставитељице не представља накнадно пронађену имовину већ да се ради о имовини која је расправљена у оставинском поступку који се водио након њене смрти.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву, првостепени суд је утврдио: да је оставитељица имала три девизне штедне књижице и да је иста умрла 20.6.2007. године; да је оставитељица недуго прије смрти верификовала стару девизну штедњу положену на двије штедне књижице код Привредне банке Сарајево, од којих се једна налазила у Основној банци Бијељина, а друга у Основној банци Зворник; да је након извршене верификације на новоотворени рачун код Б.б. по основу двије напријед наведене штедне књижице уплаћен износ од укупно 103.463,55 КМ; да претежан дио ових средстава у износу од 98.869,23 КМ потиче са девизне штедне књижице код Привредне банке Сарајево - Основна банка Зворник, која средства је по тестаменту наслиједила друготужитељица; да стара девизна штедња коју је по тестаменту наслиједила тужитељица Б.С. (даље: првотужитељица) није верификована; да је дана 28.3.2008. године у оставинском поступку вођеном након смрти оставитељице проглашен тестамент сачињен 1989. године, којим је она своју девизну штедњу код Привредне банке Сарајево - Филијала Зворник оставила у наслијеђе друготужитељици као својој сестричини, док је девизну штедњу код Инвест банке Београд – Пословна јединица Тузла оставила првотужитељици као својој сестри; да законски насљедници оставитељице нису оспорили овај тестамент; да је 2013. године донесено правоснажно рјешење о насљјеђивању којим су тужитељице наслиједиле наведену девизну штедњу; да је првотужени касније затражио да се расправи накнадно пронађена имовина и то штедња код Б.б., која се не спомиње у тестаменту оставитељице; да је након тога оставински поступак прекинут и тужитељице упућене на парницу против тужених као законских насљедника оставитељице, ради утврђења да износ од 104.491,00 КМ, положен на рачун оставитељице код Б.б., не представља накнадно пронађену имовину оставитељице већ имовину којом је иста већ располагала тестаментом; да је, након отварања стечајног поступка над Б.б., износ од 50.000,00 КМ по налогу

Агенције за осигурање депозита (даље: Агенција) пренесен на рачун код Уникредит банке а.д. Бања Лука.

Полазећи од утврђења да претежан дио износа положеног код Б.б. потиче од старе девизне штедње оставитељице код Привредне банке Сарајево – Основна банка Зворник, првостепени суд је закључио да се ради о имовини која је правоснажно расправљена у оставинском поступку иза оставитељице и да то није накнадно пронађена имовина, ради чега је усвојио тужбени захтјев у цијелости.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења, али не и правне закључке првостепеног суда, изражавајући становиште да је оставитељица за живота располагала својом старом девизном штедњом на начин да је извршила верификацију исте, након чега на њеним штедним књижицама више није било положених средстава. Овај суд сматра и да је ирелевантно то што средства положена на рачун код Б.б. потичу од старе девизне штедње оставитељице код Привредне банке Сарајево. Из ових разлога другостепени суд је жалбе тужених усвојио и првостепену пресуду преиначио тако што је захтјев тужитељица одбио.

Основано се у ревизији наводи да је другостепена пресуда заснована на погрешној примјени материјалног права.

Неправилан је закључак другостепеног суда да је оставитељица за живота располагала новчаним средствима која је тестаментом оставила у наслијеђе тужитељицама. Наиме, верификација старе девизне штедње није располагање том штедњом већ законом прописан поступак који је сваки имаоца старе девизне штедње морао покренути како би сачувао ту штедњу. Дакле, то је нужан поступак који се спроводи по сили закона, без обзира на вољу имаоца штедње. Сходно томе, другостепени суд је погрешно примијенио одредбу члана 105. Закона о наслеђивању („Службени лист СР БиХ“ број 7/80 и 15/80, даље: ЗН), према којој се касније располагање имовином сматра опозивом тестаamenta који је раније сачињен. Верификацијом старе девизне штедње оставитељица није опозвала тестамент којим је располагала том штедњом нити је верификована стара девизна штедња нова имовина која се разликује од оне која је постојала прије верификације. Средства старе девизне штедње су само након извршене верификације са штедне књижице пребачена на нови рачун који је оставитељица отворила у складу са одредбама Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње („Службени гласник БиХ“ број 28/06 до 72/07, даље: Закон о измирењу обавеза). Сходно тим одредбама, верификација старе девизне штедње није располагање том штедњом (отуђење одн. преношење на друго лице) већ се ради о нужном законом прописаном поступку који има за сврху регистрацију свих имаоца ове штедње и њихових потраживања по том основу, а стара девизна штедња и након верификације остаје имовина имаоца те штедње. Оставитељица је имала обавезу да изврши верификацију своје старе девизне штедње, а обавезе државе према њој у погледу наведене штедње су се измириле путем обвезница на начин да су у одређеним временским размацама, по доспијећу обвезница на наплату, на њен новоотворени рачун безготовински уплаћивана средства. Оставитељица прије смрти није потрошила стару девизну штедњу нити је исту отуђила већ је та штедња само са њених девизних штедних књижица пренесена на нови банковни рачун који је иста отворила 12.12.2006. године. Из података Централног регистра хартија од вриједности произлази да је оставитељица

посједовала купоне старе девизне штедње у укупном износу од 103.463,55 КМ од чега се на главницу односи 96.808 КМ, а на камату 6.655,55 КМ. Тај износ је Министарство финансија пребацило на рачун оставитељице код Б.б. па је погрешан закључак другостепеног суда да је оставитељица тај износ лично уплатила на рачун код наведене банке и да је то чин располагања старом девизном штедњом. Овдје се ради о безготовинској уплати извршеној по сили закона, како је то регулисано Законом о измирењу обавеза.

Предмет ове парнице је утврђење да ли средства положена код Б.б. представљају накнадно пронађену имовину оставитељице, а не утврђење да је оставитељица опозвала свој тестамент из 1989. године, па се другостепени суд без потребе бавио чињеницама које нису предмет спора, губећи из вида да је наведени тестамент проглашен на оставинској расправи одржаној 2008. године и да га том приликом нико од законских наследника (тужени у овој парници) није оспорио нити је тврдио да је оставитељица накнадним располагањем предметом завјештања опозвала тестамент. Ни давањем пуномоћи првотуженом за подизање новца са банковног рачуна, оставитељица није опозвала тестамент којим је располагала тим новцем. Како тестамент нико није оспорио, суд је рјешењем о наслеђивању прогласио тужитељице за тестаментарне наследнице оставитељице.

Према томе, првостепени суд је правилно закључио да средства која се налазе на рачуну код Б.б. (од којих је дана 23.12.2014. године 50.000,00 КМ пребачено на рачун код Уникредит банке а.д. Бања Лука, након што је над Б.б. отворен стечајни поступак) нису накнадно пронађена имовина будући да потичу од старе девизне штедње коју је оставитељица тестаментом завјештала друготужитељици. У вријеме доношења рјешења о наслеђивању знало се да је оставитељица прије смрти извршила верификацију старе девизне штедње коју је тестаментом оставила у наслијеђе друготужитељици и да су та средства положена на рачун код Б.б., па нису испуњене претпоставке да се поново расправља заоставштина оставитељице у смислу члана 240. ст. 1. ЗН.

Подобност једне ствари да буде предмет наслеђивања цијени се с обзиром на стање у моменту отварања наслијеђа тј. у моменту делације. Само ствари и права који су припадали оставитељици у моменту њене смрти јесу предмет заоставштине (члан 2. ЗН). Чињенице утврђене у конкретном случају несумњиво упућују на закључак да је у моменту смрти оставитељица имала стару девизну штедњу коју за живота није потрошила нити пренијела на друго лице, већ је исту верификовала, па та штедња, која је само пребачена са једног рачуна на други, чини њену заоставштину која је била предмет тестаменталног наслеђивања и која је расправљена у правоснажно окончаном оставинском поступку.

Нижестепени судови су правилно одбили приговор активне легитимације, при чему ваља имати на уму да је оставински суд обје тужитељице упутио на парницу, без обзира што се ради о девизној штедњи која је тестаментом остављена друготужитељици. У случају да првотужитељица није поступила по налогу оставинског суда и да није поднијела тужбу заједно са друготужитељицом, овај суд би спорна новчана средства сматрао накнадно пронађеном имовином и иста би расправио доношењем допунског рјешења о наслеђивању. На ту последицу су обје тужитељице упозорене рјешењем којим

им је наложено да покрену парницу против тужених, што им објема даје активну легитимацију у овоме спору.

Супротно наводима тужених, на задњем рочишту за главну расправу тужитељице нису преиначиле тужбу нити поставиле потпуно нови тужбени захтјев. Оне су у тужби тражиле да се утврди да новчана средства у износу од 104.491,00 КМ не представљају накнадно пронађену имовину, јер их је на такву тужбу упутио оставински суд. Након финансијског вјештачења и изјашњења финансијског вјештака, оне су само прецизирале тужбени захтјев у складу са налазом вјештака тако што су исти смањиле и раздвојиле средства која се по налогу Агенције налазе на рачуну код Уникредит банке Бањалука од средстава која су остала на рачуну код Б.б., а која улазе у стечајну масу која ће бити распоређена у стечајном поступку отвореном над том банком. Дакле, овдје се не ради о преиначењу тужбе у смислу одредбе члана 56. Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Српске” бр. 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), па су неосноване тврдње тужених да су у поступку пред првостепеним судом почињене повреде одредаба парничног поступка.

Из наведених разлога, а примјеном члана 250. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

У смислу одредбе члана 397. став 2. у вези са чланом 386. став 1. ЗПП, тужени су обавезани да тужитељицама накнаде трошкове на име састава ревизије у износу од 1536,00 КМ (Тарифни бројеви 2, 10. и 12. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката - „Службени гласник Републике Српске“ број 68/05) и трошкове на име таксе на ревизију у износу од 2.000,00 КМ, што укупно износи 3.536,00 КМ.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић